

D. box

35
Afskeds

og

Taksigelses

Ord

til

Kors-Kirkens

Menighed

udi

BERGEN,

fra

TH. G. KROG.

BERGEN, 1775.

Trykt hos Hans Kongel. Majests. privileg. Bogtrykker,
Sinnich Dedechen.

Kgl.

Vol. I. s. 218.

V. 28 pp. af tryk.

Silskrift til Samtlige Kors-Kirkens Folk og Lemmer.

Ligesom mange af Dem, Allerhøystærede Belyndere og Venner! har med Forundring tilspurgt mig, saa kand vel endnu flere, med lige Billighed undres over, hvorfor jeg, saa gammel Prædikant i deres Kirke, og som desuden, baade fra gammel og nye Tid, staaer i saa stor Forbindelse og Taknemmeligheds Giæld hos Dem, nu ikke mere prædiker, allerheldst, hvorfor jeg ikke i Kirken og af Prædike-Stolen, men allene ved Pennen og skriftlig fremfører og aflægger for Dem denne min Taksigelses og Afskeds Tale og Prædiken. Hertil svares allene, hvad som kand svares, nemlig: Den dertil, paa andres Side, sande og skulte Aarsag, maa Gud vide og dømme; men paa min Side, er den tvingende, ligesom den
paa

D 176 20

525080

paa Eders, er hverken fornøden at vide, eller kunde
være til nogen Fornødsel at høre. Nok: Jeg er
nødsaget at skrive, efterdi jeg er hindret fra at tale,
og jeg, som ikke kand, hvad jeg vil, vil dog
gjerne, paa den Maade, mig muelig er, efterkomme
min Pligt og gjøre, hvad jeg kand. Taknemmelighed
regnes vel nu omstunder for en gammeldags
Dyd og Moode, der ikke stort reflecteres paa
Men, lige meget: Jeg veed dog, at Paulus
setter Utaknemmelige i Classe med de groveste
Syndere. Jeg veed, at Salomon lysrer Forbandedse
over de Utaknemmeliges Guds og Evendoms.
Jeg veed af Historien, at end og Hedninger (de
gamle Perser) blot af Naturens Lys, har kiendt
Utaknemmelighed saa strafsverdigg, at de har sæl-
det Døds Dom over en beviset grov Utaknemmelighed.
Ja, jeg veed, af mit eget Hiertes Følelse,
at Utaknemmelighed er skammelig, og mig, i
min gammeldags Enfoldighed, er det ligesaa usor-
drageligt at være, som det er mig empfindelig, at
beskyldes for Utaknemmelighed. Men, hvortledes
kunde jeg undgaae denne Beskyldning, dersom jeg
vilde gaae bort fra Eder, Allerhøystærede Venner!
uden at give Eder et Afskeds Ord, til velforriente
Taksigelse, for saa mangen, og saa megen, mig af
Eder beviset Godhed og Kierlighed. Min Ung-
domsErindring hos Eders Fædre minder mig, min
Alderdoms Erfaring hos Eder selv, rører mig,
mit eget Hiertes Følelse bevæger mig, og alle disse
Aarsager tilhobe, driver og ligesom tvinger mig, her
ved at aflegge et offentlig Bidnesbyrd paa den Ære,
Hødagtelse, Kierlighed og Taknemmelighed, jeg,

saa høytforbunden, Skylder til Eder. Lader der
for dette mit Afskeds Ord, som af saa enfoldige Dne
og Hierte, tilskrives Eder, ogsaa, 3 Bevaagne og
Belmeente Hiertes, finde Sted og Indgang hos
Eder! I har saa ofte, villige og velyndende, hørt
Ord af min Mund, annammer nu og, med lige Yn-
de og Belvillighed, dette sidste Ord fra min Haand.
I har ofte med mere Behag og Taalmodighed, end
jeg fortiente, laant mig Eders Dren at høre, laa-
ner mig nu og med samme Ynde og Taalmodighed,
Eders Dnye til at læse! Og dersom dette mit Af-
skeds Ord bliver saa lykkeligt, at det kand behage,
fornøye og opbygge Eder, saa er min Hensigt der
ved opnaaet, min Pligt efterlevet, og mit eget
Hierte tilfreds stiller. At falde, for dette mit Fo-
retagende, under ukierlige og ildefindede Domme,
undgaar jeg vel ikke mere, end andre, der udgiver
noget skriftlig; men samme er mig en ringe Ting.
GUD høre allene mit Hiertes Dnske og min Siels
Begiering for Korskieken, GUD give mig Raade,
end og i denne Gierning, at handle i Retfærdighed,
som for hans Dnye, saa appellerer jeg med For-
agt over alle ubillige Domme, til ham, som allene
dommer den Sandhed, der ligger i Skjul, og slut-
ter med Jobs Ord: See! GUD er mit Vidne,
og den, som mig kiender, boer i det Høye.

Skrevet i Bergen den 1ode Febrarii,
Aar 1775.

Lert.

Tryk = Fejl.

Som,

U=anset all anvendt Flid ved Correction, udi Trykningen har indsnæget sig, vilde den Gunstige Læser ved Stenemlæsning behage selv at rette, hvoriblant følgende 3de ere de første. Nemlig:

Pag. 24. Lin. 20. staaer: over de gamle Rhoboams, unge og daarlige 2c. skal læses: over de Gamle. Rhoboams unge og 2c. begynder en nye Meening.

Pag. 30. Lin. 23. staaer: vilde 2c. skal læses: vel. ibid. Lin. 26. staaer: og Guds var 2c. skal læses: og Gud var 2c.

Pag. 33. sidste Linie staaer: Hue, skal læses Hur, som var Mandens Navn, der understøttede Moses Arme i Bønnen.

JUL 17 1813

1813

Received of the Treasurer of the
County of ... the sum of ...

for ...

...

...

...

...

...

...

Texten:

Joh. 21de Cap. 18de Vers.

Jesus siger til Peder: Sandelig, jeg siger dig: Da du var yngre, opbandt du om dig selv, og gik hvor du vilde; men naar du bliver gammel, skal du udrekke dine Hænder, en anden skal binde op om dig, og føre dig did, som du ikke vil.

Textens Forklaring:

I den forsfæstede Kierlighed hiertelig Elskede
Kors, Kirke, Folk og Menighed!

Naade og Fred worde Eder mangfoldig i Guds
og Jesu vor Herres Erkiendelse!

Da du var yngre, opbandt du om dig selv, og gik hvor du vilde; men naar du bliver gammel, skal du udrekke dine Hænder, en anden skal binde op om dig, og føre dig did, som du ikke vil. Disse vare vor Frelseres

og guddommelige Læreres Ord til sin Discipel Beder, da hand vilde forud sige ham sin tilkommende Skiebne, og betegne med hvilken Død han skulde prise Gud, Joh. 21, 18. Disse Ord faldt mig strax i Tanke og Erindring, da jeg havde besluttet at forfatte en Afskeds Tale til Eder, I Kiere og Allerhøystærede Korskirke = Folk og Tilhørere! og da Ordene synes mig saa beqvemme til mit Forehavende, saa passende paa min Tilstand, saa søyelige og bøyelige efter mine nærværende Omstændigheder, og derhos saa Lære-rige for os Mennesker, i alle de Omkistelser og Forandringer, som Guds Forsyn fører os i udi denne Berden, førend vi kommer til den evige og uforanderlige Tilstand, i hin Berden, saa vil jeg nu ved denne Lejlighed, nøyere betragte dem. De skal være min egentlige Text og Materie til denne min Afskeds Tale, og give mig, uden videre Indgang, strax Anledning at vise og foreskille:

1) Ordene's Indhold og Forklaring i Almindelighed.

2) Ord-

2) Ordenes Application og Tilleg- nelse paa mig, og min nærvæ- rende Tilstand i Særdeleshed.

1) Siger Jeg: Skal Ordenes egentli-
ge Meening og Indhold viises: Og da ere
de sandelig høyst-mærkværdige Ord, tal-
te til en stor og navnkundig Lærere i Guds
Kirke, af Kirkens eneste Hoved og aller-
høieste Regenter, de ere talte til en Un-
der-Hyrde for Stæle, som i det næst fore-
gaaende havde faaet Befaling, at føde
Jesu Saar og Lam, af den store Stæle-
Hyrde og Hyrdernes Fyrste, som med e-
get Blod havde kjøbt sine Saar. De ere li-
gesom et Notabene og Postscriptum under
Peters Vocation og Kalds-Brev, en
kort Beskrivelse over hans Levnets Løb,
et Indhold af hans forrige Vandring, og
tillige en Prophetie og Spaadom om hans
endnu forestaaende Skiebne. Da du var
yngre, siger Jesus, da bandt du op om dig
selv. Meeningen af disse Jesu Ord til Pe-
ter i deres heele Sammenhæng betragtede, er
denne: I de første Peters, saavel Lev-
nets som Embeds Aar, - da han endnu,

sær i hans Pære-Embedes Begyndelse, var i sin beste Kraft og Alders Middag, hans naturlige Sinds og Legems Kræfter havde endnu meget af Ungdoms Fyrighed og Munterhed tilbage, da kunde han, ligesom de andre Herrens Apostler i samme Alder, med Hurtighed løbe sit Maal, med Lyst og Kraft opfylde sin Pligt, forrette sit Embede, og uden synderlig Besværing, revse alle vegne omkring, taale Kuld, Heede, Arbejde! Hunger, Tørst og Møve, for at folde alle Stæder med Christi velsignede Evangelium, som det heder Rom. 14. Vel var ikke denne Lyst og Belvillighed, til saa besværligt Arbejde, hos Peder, en Kiøds og Blods Billie. Det var ikke en Virkning af hans naturlige Kiøds Sands; thi den var ligesaa lidet hos ham, som hos noget andet Adams Barn, Guds Lov og Billie underdaanig. Men Peders Hierte og Billie var allerede belliget ved Naaden, der var allerede kommen i hans Stiel, en levende Kraft, en Jesu Kierlighed's Evang, en Smag, Jld og Varme her oven fra, som gav Peder Mod, Lyst og Kraft i alle sine Beyer, og i alt sit Apostel-Embedes Førelse, ikke
at

at besvørge sig med Kød og Blod, ikke at søye og følge sin egen Natur, men alle-
 ne sin HERRS og Frelseres Befaling og
 Villie, tænkende med HERRN selv: Stee
 ikke min, men din Villie! thi see! min
 GUD! at gjøre din Villie, er min Lyst,
 og din Lov er i mit Hjerte, Ps. 40 Men
 denne Villiens Redebondhed hos Peder,
 denne Siuders Munterhed, denne Livets
 Kraft og Legems Styrke, tilligemed den
 Frihed og Forskaansel for udvortes Fiender
 og Modstand, som kunde gjøre Byrden u-
 taalelig, og Hindringerne u-overvindelige
 for Peder, beskriver nu JESUS med en
 Frihed og Formue, til selv at paaclæde
 og ombinde sig: Da du var yngre, heder
 det, opbandt du om dig selv, og gik hvor
 du vilde. Ordene: at binde opom sig selv,
 som for os ere fremmede og uforstaaelige,
 bliver læt at forstaae, naar vi allene er-
 indrer, at JESUS taler her, efter de Fol-
 kes Brug og Klæde-Moode, hvortilant
 han levede og vandrede, nemlig: Disse
 og alle andre Østerlandske Folk brugte lan-
 ge, vilde og hvide Klæder, som med et
 Skierf eller Bælte maatte opbindes og
 opkultes, naar de enten skulde marchere

i Krig, eller reyse hastig, eller giøre noget, som udfordrede Hurtighed og hastig Bevægelse. Herpaa kunde, til Oplysning og Exempel, samles mange Sprog, baade af det gamle og nye Testamente. Saa siger Elisæus til een, som han vilde sende bort i et Vrinde: Bind nu op om dine Lænder og gaaf til Rhamot. 2 Reg. 9. Saa tager Jesus selv heraf den Kraft og Eftertryk i de Ord, hvormed han formaner sine Disciple til Omhu og Agtsomhed for deres Siæle, sigende: Lader Eders Lænder være opbundne, og Eders Lys brændende. Luc. 12 C. Ja hertil sigter og Veder selv, til hvilken Tertens Ord ere talte, i hans Formaning til sine Troende, naar han siger: Opbinder Eders Sindss Lænder, og sætter Eders Haab aldeles til den Naade, som Eder tilføres i Jesu Christi Aabenbarelse, 1 Pet. 1. Saa at, den heele og sande Meening, i denne første Deel af Jesu Ord og Forkyndelse til Veder, er denne: Da du var ung, da kunde du hielpe dig selv, selvklæde dig paa, dit Legems Kræfter vare da stærke, dit Sind derhos munter, din Villie færdig, og ingen Tvang eller Hinder for

for din Villies Guldbyrkelse. See! dette er Indholden af Ordene: Du var yngre, du bandt op om dig selv, og gik hvor du vilde. Men see og hør Beder! Dette Soelskins Veyr varer ikke altid; her vil trække sig fæle Torden-Skyer tilfammen paa din Himmel, og briste engang over dit Hoved. Her kommer med Tiden tunge og kummerfulde Omstændigheder, onde og uønskelige Dage, om hvilke du maa sige med Prædikkeren: De behage mig ikke, Eccl. 1 C. Du bliver gammel siger Jesus. Allene den Forandring er sørgelig og ubehagelig nok; thi Alderdommen, ligesom et dødt Kød indæder sig i det gandske Menneske, og fortærer baade hans Sinds og Legems Kræfter. Du bliver gammel; det er: Tiden og Alderdommen, der ligesom daglig bygges paa og beredes af Tiden, den en allene pløyer Furrer i din Hud, skraber Rynker i din Pande, gjør dit Huses Binduer, dit Legems Dyne mørke, dine Knæ ravende, dine Hænder skælvende, at Græshoppen som Salomon siger, bliver omsider sig selv til en Byrde. Men endnu noget værre: Endog dit Sinds Kræfter vil tabe sig med

Alde

Alberen, din Suckommelse bliver falsk, din Tænke-Kraft slov, din Villie træg og langsom til sine Beslutninger, og det er fast ligesom din ædle Deel, din udødelige Siel, med alle sine høye og aandelige Kræfter, vilde flytte bort, og gandske forlade denne elendige og brøstfældige Leer-Hytte.

O! hvo der kunde nu i Fred see Ende paa disse Dage! O hvo der kunde, i Mandens Beseigling, med det skjulte Manna i Hjertet, med Himmelens Forsmag i Sielen opløses og fare herfra, for at være med Christo! O! hvor var det meget bedre! Men nej! Endnu ikke Peder: Her staaer dig endnu, førend dette Land skee, en haard Bust for, her kommer en svar Kamp for Rød og Blod: Du skal udstrække dine Hænder, en anden skal binde om dig, og føre dig did, som du ikke vil. Med alle disse Talemaader spaaer og beskriver Jesus Peders tilkommende Lidelser og Martyr-Død, hvormed han skulde prise Gud, og besegle det Saliggjorelhes Evangelium, som han prædikede, hvilket og Kirke-Historien viser, saa rigtig at være fuldkommet, da Peder, for Jesu
Navns

K, Navns og Lærdoms Skyld, blev korsfæ-
 og stet. Ved denne Korsfæstelse og Henrettelse
 ses Maade, som Rommerne brugte til
 deres Slaver og de Uværdigste Misdæde-
 gere, bleve Peder's Arme og Hænder ud-
 strakte, udspilede og fastnaglede til den
 Træ-Vielke, som var fæstet paa Korsenes
 Pæl og Stamme. En anden bandt
 de da op om ham, nemlig Bøddelen, eller
 en Soldat, som hos Rommerne sæd-
 vandlig forrette Misdædernes Execution.
 og Denne bandt da op om ham: opfildede hans
 Riortel, og satte hans Klæder i saadan Form
 og Lave, som best kunde stikke sig, til saa-
 dan blodig og grusom Forretning. Her-
 paa blev Peder henført did, som han ikke
 vilde, nemlig til Retter-Pladsen, at
 forstille det saadant fælt og forstrækkeligt
 Spectacul, at lide der saadan pinagtig
 og forsmædelig Død, og dette kunde jo
 hverken Peder eller noget Menneſte, ef-
 ter sin medfødde og naturlige Egenkier-
 lighed ville. Ingen kan hade sit eget Kiød,
 eller ville sig selv ilde, altsaa, kunde ikke
 heller Peder, som et sunt og fornuftig Men-
 neske, efter hans naturlige og uskyldige
 Egen-Kierlighed, ville sin egen Lidelse og
 Fordero

Forderbølle. Du vil ikke, siger JEsus: din Menneſſelige Natur bæver, dit Kied og Blod gruer, ja! du flydde gjerne til Berdens Ende, for at undflye denne bedrøvelige Stjæbne. Men den arme Peder maatte deran, enten han vilde eller ikke, en anden, nemlig Bøddelen trekkede ham frem, drev ham af Sted, han maatte, han ſkulde, det var ſaa, af Forſnyets u-igtienkaldelige Dom, beſluttet, at han med ſaadan Martyr-Død ſkulde priſe Gld, forkynde hans Sandhed, og beſegle hans Saliggjorelſes Evangelium. Udi hvilken Død og Lidelſe Peder blev dog ſaa ſtyrket af JEsu Magt og Raade, at han villig og redebon underkaſtede ſig og ſin Willie, under Guds Raad og Willie, og overbant ſaa herlig, endog dette Allerbitteſte, ved hans Kierlighed, ſom ham elſkte. Dette er nu den gandſke Indhold, og egentlige Meening af diſſe JEsu Ord til ſin Discipel: Da du var 20. 20. 20. ikke vil.

Tertens Ord ere da forklarede, og til deres Oplyſning behøves ikke meere. Men hvor vigtig, Lære-rige og mærk-værdige Ord! de ere en allene prophetiſke Ord, talte af den allerſtorſte Prophe-

te,

te, der har været paa Jorden; saadanne Ord, som Erfaring og Opfyldelse, til Punct og Brikke har gøtgiort og beviset. De ere en Faders Ord til et kiært Barn, som nu skulde forlades, en Læreres Ord til en svag, men redelig Discipul, som nu herefter paa egen Haand skulde omvænke, og endelig ere de Afsskeds Ord, af den trofaste Siæle Ben, som stod nu færdig, at sige Jorden Farvel! for at gaae hen og berede sine Forløste, Sted i Himmelen. I alle disse Henseender maatte vel Ordene, for alle Jesu Venner og sande Troende, være saa vigtige, at man maatte ønske om dem, som Job, om sine Ord: *Åh! at disse Ord maatte indpræntes i vor Huskoms melle, skrives i vore Hiertes, og giemmes af os til ævrig Tid; Job. 19. C.* Men end og, hvor frugtbare og Lære-rige Ord for alle Mennesker, i hver Tid, Alder og Tilstand. De affskildrer saa rigtig vort Væsens Gestalt og Skikkelse, de beskriver saa syndig, i særde to store Forandringer, som begynder og ender vore Dage, nemlig Ungdom og Alderdom, og giver saa artig og eftertrykkelig Beskrivelse paa begge. Om Ungdomens Aar og Blomster heder det: *Du*
bandt

handt op om dig selv, du gik hvor du vilde.
 Og saaer der jo, efter alle Eiders og Menne-
 sters Erfaring; egen Styrke og egen Villie
 ndmærker i sær denne Alder. I Ungdommen
 har vi Kraft og Styrke, at udrette hvad
 vi vil, men sielden vil og vælger vi da,
 hvad som Ret og Godt er. Vore Lyster
 ere da vore Naads-Mænd, og vore Daar-
 ligheder, Lysternes Hantlangere. Vi har
 da alt for liden Forstand til at regiere os
 selv; men, efter vor egen Indbildning,
 alt for megen, at lade os regiere af an-
 dre, og derfor bemæres vi saa ofte i ad-
 skillige Daarligheder og skadelige Begie-
 ringe. Kommer nu hertil, at Gud har
 betroet os et Bund, og begavet os med
 et Fortrin, enten af Naturens aller Vyl-
 lens Gaver, Gode Guld; hvor læt op-
 blæses da det unge og u-erfarne Hierte?
 da fremkyber strax en Diotryphes, som
 vil være den ypperste blant alle, en Si-
 mon, som vil hede, Guds Kraft den store.
 Ingen maa da indbilde sig, at være hans
 Lige-Mand, og skønner han, i saadan
 egen Kierlighed blindende Taage, lige-
 saa lidt paa, hvad andre haver, som hvad
 ham selv mangler. Men her maa det
 rette

rettelig heede: Hvad har du, o Menne-
 ske! som du ikke har annammet, og ha-
 ver du annammet det, hví roser du dig der
 af, ligesom du ikke havde annammet det,
 I, Cor. 4. Har nu her til en bestandig,
 saa kaldet Lykke, ligesom fødte og næret
 den daarlige Egen=Kierlighed, har For-
 synet dertil ladet falde, saadan en til God,
 en fornemme Fødsel, en kiælen Opdragel-
 se, en tilstrækkelig Forænie, en uventelig
 Lykke, og, hvad som sædvanlig hermed
 pleier at følge, en Hoben Hyllere, som
 dette opreiste Guld=Villedes føyelige Til-
 bedere, der enten af Uskionsomhed ikke kand
 see, eller af Egennytt: ikke vil see til Brun-
 den og Sandheden, Ach! hvor læt druk-
 ner da saadan en i sin egen Høyheds og
 Værdigheds Indbildning? Hvor stor han
 selv, hvor smaa og ringe bliver andre i hans
 Tanker; og da endnu ingen egen Erfaring
 habes af Modgang, eller af Tidens, Ver-
 dens og Menneskers ubehagelige Foran-
 dring, saa tænkes ikke heller, i saadanne
 Gode, paa de muelig kommende onde Da-
 ge, da bereedes ikke, som i Myre=Turen,
 Spise om Sommeren, for den tilstun-
 dende Vinter, da tænkes ikke i Freds Ti-

den, paa Baaben mod den indbrydende Fiende, men Alderdom foragtes, de graae Haar beleses, Sygdom og Skrobhelighed forhaanes, ja! Forstrækkelsees Konge selv maa ofte tiene Daaren til Spøg og Latter. O! hvilken Affindighed? O! elendige Selybedrag; som dog snart, enten ved Alderdoms daglige Nærmelse, eller Dødens pludselige Komme, vil bestemmies, og Gud give! ikke evig begrædes! Derfor, du Unge! tænk paa din Skabere i din Ungdom førend de onde Dage kommer. Ja! af! at de vare vise, og vilde betænke, hvad dem herefter skal vederfares, Deut. 32.

Men hvor kraftig Erindring giver og ikke disse Herrens Ord os, om vor tilstundende Alderdom og dens Bestaaffenhed. Du bliver gammel, siger Jesus, du skal udstrække dine Hænder, en anden skal binde op om dig, og føre dig did, som du ikke vil. Ordene Mening er tilforn sagt og viset, at de handler om Pederes tilkommende Lidelse og Martyr-Død paa Korset. Men hvad Lærdom derudi endnu ligger, hvilke Sandheder deraf endnu kand uddrages, kand Alderdommens nyere Betragtning, som Ordene giver Anledning til,
vise

vise os. Du bliver gammel, siger Jesus. Ach! en betydelig Forandring i vor Natur! ja saa stor, at den neppe forud kand troes, førend den i Sierningen erfares. Det er bestaffent med Menneskets Liv i Allindelighed, ligesom med Propheten Ezechiels Rolle, der var fuldstreuet af Ach! Suk og Bee! Ezech. 2. Men de sidste Linier af dette Brev og Rolle, en dog gemeenlig regnede med de sorteste Bogstaver, og indeholder de sørgeligste Tildragelser. En har, ikke urettelig, lignet det menneskelige Liv, ved en Destilleer-Kiedel eller Bunde, hvoraf den stærkeste Spiritus og beste Kraft først udrinder, men Grusset og Sedimentum bliver til sidst, og liggende paa Bunden. En endnu bedre Lignelse kand tages af Ezechiels Beskrivelse over Helligdommens Bunde, som flød under Templet; thi, lige om disse Bunde vorte, efter hvert, som de gik frem, fra Anklerne til Knæerne, fra Knæerne til Lænderne, indtil de vorte til en Flod, som man kunde svømme udi, Ezech. 47. Lige Beskaffenhed har det menneskelige Livs Møjsommeligheder, enhver Alder har, ligesom hver Dag, sin Plage, men Alderdommen,

dog de allerfleeste, og voxer da Bedrøvelses
 Bænder ofte saa høyt, at vi faaer Aarsag,
 at raabe med David: Frels mig min
 GUD! thi Bænder gaaer mig indtil Sie-
 len, Ps. 69. Med Disciplerne: Frels os
 HERRE! thi ellers forgaae vi, Math. 8.
 Ja med Jonas: Floden omringer mig,
 Bølgerne gaaer over mig, Bændene om-
 giver mig indtil Sielen; HERRE! min
 GUD, rædd mig fra Fordærvelsen, Jon.
 2. Men endnu klarere bliver denne Sag
 for os, naar vi, fra disse almindelige Be-
 tragtinger over Alderdommens Elendig-
 heder, vil vende os til de mere særdeles,
 og i Besynderlighed betragte:

a) Vore Sieler. b) Vore Legemers.
 c) Denne Verdens og de Menneskers Be-
 skaffenhed, som vi boer udi, og lever i-
 blant. a) At betragte vores Sieler Til-
 stand og Beskaffenhed i Alderdommen.
 At! hvad Forandring? Alle Sielens vir-
 kende Kræfter bliver da matte, og den
 Samle kiender sig derudi neppe selv igien.
 Den ser saa rigtige Forstand og sunde
 Fornuft, bliver nu ligesom suur-øyet, og
 kand ikke indsee Tingenes Sammenhæng
 mere

mere saa klar og tydelig. Den Skarpsindige Domme-Kraft, bliver nu ligesom en blind og bestukken Dominere, hvis Afsigter ere mørke, uforstaaelige og forvirrede. Den før saa hurtige og færdige Villie bliver træg, lad, dorst, langsom, finder saa mange, deels virkelige, deels indbildte Vanskeligheder, og kand ikke, uden med Møye, determinere sig. Den før saa troefaste Hukommelse, bliver nu falsk og troeløs, kand intet giemme, intet bevare. De før, ofte alt for hæftige Affecter og Sinds Bevægelser, standser nu i deres Løb, falder ligesom i Afmægt og Sovesynge paa deres sædvanlige Beye, og giver, ligesom i Ungdommen, alt for meget, saa nu, i Alderdommen, alt for lidet Ild og Olie til vore Forretninger. Denne Alderdommens sædvanlige Virkning, i Henseende til Sielens Kræfter, beskriver Salomon ret fyndig, naar han siger, at Solen, Lyset, Maanen og Stierne hos Mennesket bliver mørke, førend han farer hen til sit evige Huus, Eccl. 12. Vel er det ikke vor Siel og dens Væsen i sig selv, som lider disse Aftagelser og Mangler paa sine naturlige Kræfter, den er og bliver en evig

og udødelig Aand, hvis Kræfter kand lig-
 g saa lidt aftage, som dens Væsen kand
 ophøre. Men, efterdi vore Sieler, efter
 den Altvise Skaberes Billie og Indretning,
 boer i et Legeme, og er saa nøye bunden
 til det samme, at den maa bruge Legemet
 og dets Lemmer, ligesom sine Instrumen-
 ter og Redskabe til alle sine Sierninger,
 saa siges den selv, i daglig, men urigtig
 Talemaade, at svækkes, naar det dog kun
 er Legemet og dets Lemmer, som svækkes
 og forderves, ret ligesom en Mand kand
 ikke see igiennem et Bindue, der er bleven
 mørk og stiden, i hvor godt og sundt hans
 Øye end er, men dertil er jo ikke Øyet,
 men Binduets Urenhed og flette Beskaffen-
 hed, Skyld og Aarsage.

Men Alderdommens Elendighed ut-
 trer sig og, b) i Henseende til vore Lege-
 mer, ja allerkiendeligst viser den sig i denne
 materialiske Deel af vort Væsen, der, som
 blot Materie, daglig nærmer sig til sin
 Oplosning og oprindelige Intet. Da ud-
 strækkes de stælvende Hænder, ligesom at
 omfavne og modtage andres Hjelp og Bi-
 stand, da stielver de bærende Knæ, lige-
 som svage Støtter under den tunge og bryst-
 fæl-

fælbige Bygning, da fører en anden, det er: andre og uventelige Tilfælde, os ofte did, (i den Tilstand og i de Omstændigheder,) som vi mindst vilde og formodede, da ligesom bærer vi Foden, (Staven) i Haanden, og Dynene (Briller) i Lommen, at lede os paa vor Vej, og lyse for os, til vort Arbejde, da slæber vi allerede forud paa os selv, ligesom paa vore egne Litg, og ligner de overstrøgne og kalkede Grave, der uden tilfand have endnu lit Livs Farve og Anseelse, men inden tilere fulde af døde Been og Forraadnelse, efter Frelserens Ord, Math. 23. Ja ret med levende og livagtige Farver afmaaler Salomon denne Alderdommens elendige Tilstand, naar han siger: at Bogterne i Huset bæve, de stærke Mænd omkastes, Binduerne bliver mørke, Dørene lukkes, Møllens Røst sagtes, Mandel-Træet blomstrer, og Græshoppen bliver sig selv til en Byrde, Eccl. 12.

Men c) endog den Berden, vi lever udi, de Menneker, vi boer iblant, den Tingenes Sammenhæng, som omgiver og indskrænker os, forsøger og, for een stor Deel, vor Alderdoms Nøye og Besværighed. Naar vi ere blevne gamle, saa

ere og de fleste af vore gamle Benner døde, og de nye, som Unge, passer sig hverken til os, ey heller vi til dem. Gamle og Unge tilsammen i et Selskab, ere ligesom 2de stridige Herrer tilsammen i et Huus, hvor den eenes Lyst, Smag og Billie, er tvært imod den andens, og forarsager kun Splid og Forvirrelse i Huset. De Unge triumpherer og altid, blant deres Lige, over de gamle Rhoboams, unge og daarligere Raadgiveres Gotbefindende, gaaer frem, naar de Samles og Bilses, stont med Rigets Ulykke, foragtes og sættes til Side. Og det bliver gemeenlig den Løn, de Gamle faaer, for deres anvendte Tid og tilfødte Kræfter for Verden, nemlig: Foragt og Forglemmelse. Job var de Fattiges Fader, den Lames Fødder, de Blindes Dye, Enkers Lav-Bærge, og de Forurettedes Forsvar og Donnere, men hans Løn blev, at de Unge loe ad ham, spottede ham, og vare færdige at spytte i hans Ansigt, som han selv klager over, Job. 29 og 30 C. Saa længe vor Ungdoms Blomster gjør os behagelige, vor Kraft og Vegems Styrke, for Verden nyttige og nødvendige, ja! saa længe vi
 kand

kand være for Verden, som Sibronitterne
 for Israel, dens Bedhuggere og Band-
 dragere, at vi selv kand udstrække vore
 Hænder til det Arbejde, den paalægger
 os, selv opbinde os, at løbe den Bey,
 den viser os; saa længe vi kand tiene den,
 enten til dens Fornødenheder at besørge,
 eller dens Lyster at befordre, ja! saa længe
 kand vor Person være den behagelig, vor
 Sukommelse kjær, og vort Navn i nogen
 Aigt og Anseelse. Men lad kun Tiden lidt
 forandre sig, lad nye Aspecter paa Him-
 melen vise sig, lad de Atheniensiske fløende
 Dren faae noget Nytt at høre, lad en Dem-
 metrius optræde paa den Ephesiske Skue-
 Blads, til en Lov-Tale, for et dødt og liv-
 løst Afgudindes Billede; O strax maad
 den gamle Paulus med sit ensfoldige Evan-
 gelium gaae af Beyen og skiule sig. Den
 rynkede Hud, de bævende Knæ, de skielvende
 Hænder, de af Arbejde udmartede Lemmer,
 ansees paa denne Skue-Blads, ligesom
 Feye-Skarn, der skal bortkastes; og san-
 delig, nu varer det heller ikke længe, før-
 end! alle forrige Tjenester glemmes, de
 forrige Samfunds og Venstabs Baand
 opløses, en anden fører os did, som vi ikke

vil, vi bringes i den Tilstand, som vi
 allermindest kunde formode, og erfarer til-
 fulde Sandheden af Davids Ord og Klage:
 Mine Frender stode langt borte, mine
 Venner holdte sig fremmede for mig, og
 jeg blev glemt af Hjertet, som en Død,
 Ps. 31. See! saa troeløs bliver den gam-
 le Verden mod os, naar vi selv bliver gam-
 le, og sviger allerstnarest i den Tid, vi al-
 lermest kunde behøve dens Hielp og Un-
 derstyttelse. Betragtes herhos, d) foru-
 den dette, som udbortes og uden fra til-
 slaes, ogsaa vore Legemers og de indvor-
 tes hos os selv, og inden fra kommende
 Plager i Alderdommen, nemlig: De suure
 og skarpe Vædsker, som fortykker og for-
 derver vort Blod, det Morose og fortræ-
 delige Sinde-Lav, som gjør os, i Alders-
 dommen, ofte ligesaa kiede af os selv, som
 kiedsommelige for andre, at vi bliver saa
 tungsindige, saa misfornøiede, saa ær-
 gerlige, endog over smaae og uskyldige
 Ting, intet behager os, alting mishager
 os, vi fortryder det Forbigangne, vi ere
 misfornøiede med det Nærværende, vi
 sørger og frygter for det Tilkomvende,
 og tusinde andre Naturs Elendigheder,
 som

som gemeenlig pleyer følge med Alderdom-
 men. O! hvor fæle Aspecter at see for-
 ud! hvor befrygtelig en Fiende, i Tide,
 at bevæbne sig imod! ja hvor vigtig og be-
 vægende Aarsag, mod alt dette tilkom-
 mende Onde, at bede med David: Min
 GUD! bortkast mig ikke, naar jeg bliver
 gammel, forlad mig ikke, naar min Styr-
 ke formindskes! Ps. 71. Ja min GUD!
 annam du mig, naar Fader, Moder,
 Venner og Verden forlader mig! træd du
 til, naar Menneſker træder bort! oplys
 du min Siels Døne, at jeg ikke hensover
 i Døden, naar mit Legems Døne mørk-
 nes og dunkles mod Døden! lad mig smaa-
 ge, hvor sød og venlig du er, naar jeg,
 som den gamle Barsillai, ikke kand smage
 meere, hvad jeg æder og drikker! vær du
 mit Lives Kraft, naar mit Legems Kraft
 forsvinder! ja min og mine Fædres GUD!
 vær du med mig, ombind du mit Sinds
 Lænder, omgterd mig med din Saligheds
 Skjold, udrust mig med Troe, Kraft og
 Taalmodighed, at følge villig did, hvor du
 vil, naar en anden vil opbinde mig, og føre
 mig did, som jeg ikke vil! Nu HERRE!
 Jeg slipper dig ikke, førend du velsigner
 mig.

mig. Ja HErre! naar jeg ikkun' haver
 dig, saa skiotter jeg ikke om Himmel eller
 Jord. Saligt er det Menneſte, hvis Styr-
 ke er i dig, HErre Zebaoth! Salig er den
 Mand, som forlader sig paa dig, Ps. 84.
 Men, mit Loſte og Forſæt minder mig,
 at ſkynde til denne min Aſſkeeds-Prædik-
 lens

Anden Part.

Og deri at tilegne og applicere de
 forklarede Textes Ord paa mig ſelv, og
 min nærværende Tilſtand i Særdeleſhed,
 og kand de dertil, i adſkillige Henſeender,
 give mig Eſtertanke, og blive mig læreri-
 ge. De kand, iſær erindre mig om (a)
 den forbiegangne, (b) den nærværende,
 og (c) den tilkommende Tid og Tids Om-
 ſtændigheder, ſom det guddommelige For-
 ſyn har ladet, lader endnu, og muelig vil
 lade mig fremdeles, opleve og erfare her,
 i denne Bye, og iſær i denne, mig ſaa be-
 tydnelige og uforglemmelige Korskirke-Me-
 ninghed.

1) Heder det, om den forbiegangne
 Tid: Da du var yngre, opbandt du om
 dig ſelv, og gik hvor du vilde. Herved
 mindes jeg om mine Ungdoms Dage og
 Van-

Vandring, iblandt Eders Fædre og For-
 ældre, hvoraf kun faa ere endnu til, men
 de fleeste hensovede. Den muntre Ung-
 doms Tid, for meere end 30 Aar siden,
 da Gude Forsyn, i min Alders 25de Aar,
 førte mig hid til Korskirken, som Capel-
 lan og Medtjener, under de brave, og nu
 hos Gud hvilende Korskirkens Lærere Hr.
 Jens Mariager, og Hr. Christen
 Thunboe. Ach! hvor behagelig er mig
 endnu den Tids og Ungdoms Erindring?
 Jeg bandt da om mig selv, jeg behøvede
 da ikke fremmede Hænder, eller menneske-
 lige Ledsagere paa de Veye, ingen frem-
 med menneskelig Hielp, til de Embeds
 Pligter og Forretninger, mig bleve paa-
 lagde. Mit Sind var da munter, mit
 Sukommelse stærk, min Tunge færdig,
 Sundhed, Kraft, Liv og Ungdom udbre-
 dede sig, da til alle mine Gierninger. Jeg
 gik og, hvor jeg vilde: Jeg handlede, u-
 den nogen Evang, efter egen bedste lidet
 Indsigt og Villie. Her var ingen Hov-
 mod, Stoltthed, Opblæfelse eller Pavelig
 Myndighed, paa mine Formænds og Fo-
 resattes Side, her var heller ingen For-
 agt, Modstand, Hinder eller Fortræde-
 lighed

lighed paa Eders Fædre og Eders Side, intet, intet fandtes da, som kunde gjøre mit Embede tungt eller sukkende, men megget, meere formedelst denne udvalde Menigheds Godhed og Kierlighed, som kunde gjøre alt, endog det tungeste Arbejde, læt og behageligt.

Jeg heraaaber mig paa de Samle, og endnu fra den Tid, igienlevende, som beste Vidner og Med-Vidner i den Sag, om det ikke med Sandhed kunde da siges, om denne Tempels aandelige Bygning, som der er skrevet om Jerusalems Tempels første Bygning, at der blev ikke hørt hverken Dre eller Hammer-Slag, i Chron. 6. Saa blev ey heller her hørt hverken Bredes Dre-Slag, eller Ukierligheds Hammer-Slag; her bandt Fredens Baand baade Lærerne og Tilhørerne sammen, Misskundhed og Sandhed mødte hinanden, Fred og Kierlighed kyskede hinanden, her byggedes paa Stens Muure, og den Guds Boelig i Aanden, vilde med mennesselige, det er: svage og skrøbelige, men dog derhos med foreenede Hjerter og Samfunds høje Hænder, og Guds var med sin Velsignelse og Behag, saa kiendelig hos dette Arbej-

Arbejde og disse Arbejdere, at der kunde siges om Kors-Kirken, i sin Grad og Circul, som David, i Psalmen siger om Sions Bierg: Sions Bierg glæder sig, Judæ Døttre fryde sig. Sions Bierg ligger smukt paa de nordre Sider, det er det gandske Lands (vor Stads) Glæde, Gud er i dens Palladser, Gud er kiendt som dens Op-høielse, Ps. 48. Og da jeg, siønt den mindste af HErrens Tienere og Sions Byggere, tog ogsaa heraf min Deel, fandt ogsaa herved mit Hiertes Glæde; Jeg saae her mit Embede æret, mit Arbejde belønnet, min Person elsket; jeg blev her ikke foragret for min Ungdom, ikke forhaanet for min Skrebelighed. Naar min Mund var opladt til at tale, vare strax Menighedens Ørne opladte til at høre, og deres Hiertes udbredte til at elske. Ja, min Gud! Hvorledes kand jeg udsige din Lov? Udsunge din Ære, og kundgiøre for Folket alle dine Belgierninger! Hvor meget Godt har jeg Uværdige nydet paa dette Sted? Hvor lykkelig har jeg levet blandt dette Folk? HErre! jeg er meget ringere end all den Godhed og Trofasthed, du har beviset mig. Min Siel lov HErren, og
 alt

alt hvad i mig er, hans hellige Navn. Ps.
103. Nu jeg var, her ung, jeg bandt
op om mig selv, jeg gik, hvor jeg vilde,
jeg var i den Tids-Punkt, paa dette Sted,
fornøyet, lykkelig og velsignet. Men
See! den Tid er forbi, de glædelige
Dage ere forsvundne, en nye Periodus,
i mit Levnets Løb er begyndt, og dette
leeder mig, anlediget af min Lertes Ord
og Materie, til 2) min næværende Tids
og Tilstands Betragtning, hvor til jeg
og, paa nogen Maade, kand henføre Je-
su Ord til Peder: Du bliver gammel, du skal
udstrække dine Hænder, en anden skal binde
op om dig, og føre dig did, som du ikke vil.
Thi endskjønt Ordenes egentlige og fulde
Meening ikke kan passe sig, hverken paa mig
eller nogen Lærere i denne Tid, da Gud
har befriet os fra all Frygt, for Lidelse,
Forsølgelse og Martyr-Død, for Religi-
onen og Evangelii Bekiendelse. Vi lever
her (Gud være Tak) i saadan lykkelig Tid,
at vore Konger selv ere vore Kirkes Foster-
Fædre, og deres Dronninger dens An-
mer. De nedkaster end og deres Kro-
ner og Purpur for Lammet og ham, som
lever i Evighed. De opoffrer deres Guld
og

og Sols paa Jerusalems Altare, og vi nyder under deres Scepter, stor Fred. Es. 54. Men ikke desmindre, kand dog Ordene, i en anden Menning og Hensende, passe sig paa min nærværende Tid og Tilstand. Thi nu er jeg og bleven gammel, og begynder at føle alle de ubehagelige Følger og Forandringer, som Tid, Alderdom, og det menneskelige Livs Dæsen og Vilkor pleyer at føre med sig. Jeg kand nu best ligne mig ved et gammelt Træ, der har staaet saa længe i Jorden, at Roden selv begynder at raadne, følgelig maa Bladene visne, og Frugterne blive alt mindre og flættere. Alderdommens og Tidens ædende Orm har alt gnavet paa Roden, og ført en Forraadnelses Begyndelse ind i den, Livets Saft og Olie er, for største Deel fortæret, Sindes og Legems Kræfter svækkede, saa de Frugter, der af dette Træ herefter kand ventes, vil kun blive Drinstungne, og af Alderdom suure og affmagelige. Jeg kand ikke nu, som tilforn, udstrække mine Hænder med den Kraft som behøves, til at tage fat paa de modende Bligter, og bære de paaliggende Byrder. Her behøvedes sandelig en trofast og hielpsom Hue, der kunde

understøtte og oplette de sinkende Hænder,
 Exod. 17. En anden, der kunde binde om
 de ravende Lænder, laane Skuldre til de
 fortunge Tyrer, og væreligesom Støtter
 under det brostfældige Huus, der hælder
 til Fald og Nedbrydelse. Og just denne
 min begyndte Alders mange Mindelser,
 og daglige Forbud om en sig daglig nærmen-
 de større og større Ubeqvemhed og befryg-
 telig Uduelighed, var den største Aarsage
 og Hinder, at jeg ikke torde, eller kunde
 med den Kraft, Iver og Nidkierhed, søge
 efter, at blive Eders bestandige Lærere,
 som Eders Vnde og Kierlighed for mig den
 Tidvilde og ønskede. Vel veed jeg, og ingen
 skal behøve at sige mig det, at mine Fortiene-
 ster ere saa smaae, min Skue-Plads, min
 Rolle, mit Arbejde, Navn og Person saa
 ringe, og efter Tidens Smag, saa aldeles
 ubetydelige, at endog min allerstørste Be-
 møvelse, for at blive Kors-Kirkens Sog-
 ne-Præst, havde uden Tvivl alligevel ble-
 vet frugtesløs og forgieves. Men jeg vid-
 ner dog i all Sandhed, for Sandheds
 Guld, som allene kiender og dommer den
 skjulte Sandhed, at, som sagt er, Søle-
 se af min Alder, Frygt for min Ubeqvem-
 hed, tillige med den kierlige Respect og
 Høj-

Høvyagtelse for Eder, Allerkiereste Benner! gjorde mit Sind saa ligegyldig, og min egen Bemøvelse i den Handel, saa lunken og koldsindig. Jeg vilde ikke bedrage et Folk, som jeg var saa stor Ære og Kierlighed skyldig. Jeg vilde heller ikke, til min egen Banære, tage mig, som man siger, Band over Hovedet, eller selv med Hæftighed løbe til den Byrde, som mine gamle Skuldre vare for svage til at bære. Og nu, Allerhøystærede og Elskelige Benner! Guds gode Forsyn, som vogter sine Saar, og sender de beqvemmeste Arbejdere til sin Biingard, har ladet Eder gjøre saa godt et Bytte, og i stæden for mig, en aldrende og skrøbelig Eli, sendt til Eder en ung, munter, begavet og benaaded Samuel, saa være Herrens Navn derfor priset. Hans Komme til Eder, hans Arbejde for Eder, blive paa Eders Sieler velsignet! at I maatte blive hans, og han eders Roses og Æres Krone, paa vor Herres Jesu Christi Dag, og i hans Tilkommelse! Jeg glæder mig med Eder, med Hoben og Israels Stammer, at kunde gaae op til Sions Bierg, til Eders Guds Boelig og Tabernacul, med saa stor Fornøvelse, at høre Herrens Lov af

C 2

Sion,

Sion, og hans Ord af Jerusalem. De have Fred; O elskelige Kors=Kirke! som elske Dig, og søge Din Fred, der være Fred inden Dine Muure, der være Roelighed (Betsignelse og Salighed) inden Dine Balsladser, Ps. 122. Men et Ord rester mig endnu, i Anledning af min Text, at tale, for det

3) Om min tilkommende Tid og dens formodentlige Betsaffenhed. Du skal udstrække dine Hænder, siger Jesus, en anden skal binde op om dig, og føre dia did, som du ikke vil. Her spaaer vel Jesus sin Apostel noget sørgeligt, nemlig, som tilforn sagt er, en voldsom og ynkelig Martyr=Død, at han for Jesu Navns og Evangelii Bekjendelses Skyld, skulde korsfæstes, og som den uværdigste Misdædere, døe paa den pinagtigste og skammeligste Maade. Men heraf kand (Sud være Lov) ingen Application giøres, enten paa mig, eller nogen Lærere, i vore Tider og Lande; thi endskjønt jeg veed hverken mit tilkommende Livs Skiebne, eller min tilstundende Døds Sted og Tid, endskjønt jeg, som skøbelig, daarlig, syndefuld og strafværdig, der, om Herren vilde regne og gaae til Doms, intet Godt, men meget Ondt har fortient, kand

Kand vel i mig selv, finde Marsager nok, til Frygt for Fremtiden. Jeg har her, og hidindtil, i alle Henseender været lyk= salig, jeg har været sund, frisk, fornøyet og over Fortieneste baade æret og yndet, naar andre, langt bedre og værdigere, har forsøgt mange slags Trængsel og Siens= vordighed. Saa har jeg, siger jeg, i Be= tragting af dette langvarige Gode, efter den Forandrings Lov, som alle jordiske Lyk= saligheder ere underkastede, vel Anledning, at frygte for, at en Drim snart kand komme og stikke paa dette Kikajon, en Skye kand opgaae og fordunkle denne Soel, giøre mine sidste Dage mørke, og lade mig ikke meere end andre, slippe saa umærket ud af denne onde og tornefulde Verden. Men med alt dette muelige, som kand indtræffe, er dog ingen Martyr=Død, intet Tyrantie, ingen voldsom Forfølgelse, for Sandheds Skyld, i vore Dage og Tider at frygte. GUD være velsignet! at vi under Christe= lige Konger og Regentere, kand forud see og sige med Ezechia: At der skal, i saadan Henseende, være Fred i vore Dage, 2 Reg. 20. Jeg har og, for min Person, det visse Haab til min troefaste GUD, at han som saa naadig og kierlig har ført mig

C 3

hid=

hidindtil, vil ikke heller bortkaste mig nu i
 min Alderdom, ikke lade mig komme i Fristelser
 over Formue, eller til Fordærvelse, føre
 mig vid, som jeg ikke vil. Men alt dette for-
 udset, og med all denne forudfattede
 Trostes Forsikring, kand dog vel Ordene
 i en vis og anden Forstand, ikke saa ube-
 quemmelig henføres paa min formodent-
 lig tilkommende Skiebne, Tilstand og
 Omstændighed; thi det Paulus siger om
 Antichristi Tilkommelse, at Urettens Hem-
 melighed yttre sig dertil allerede, 2 Thess. 2.
 Saa har og Aspecterne, for min tilkom-
 mende Skiebne, her paa nogen Tid, viset
 sig, ikke alt for gode og behagelige, og den
 Korsets Declagtighed, (Jeg vil ikke sige,
 Urettes Hemmelighed,) som Guds Forsyn
 til min Prøvelse muelig vil lade mig er-
 fare, begynder allerede fiendelig og føle-
 lig nok for mig, at yttre og vise sig. Det
 er allerede noget, at jeg skal nu i min Af-
 feds-Prædikken, udstrække mine Hæn-
 der til at skrive, da jeg langt heller vilde
 oplade min Mund til at tale, at mit
 Kammer, og ikke Prædikke-Stolen, maa
 være det Sted, hvorfra jeg giver mit Af-
 feds-Ord og Betsignelse: Men meere kand
 muelig endnu komme, her kand komme en
 anden

anden, (andre og nye Frugter af Roden, andre og flere Tegne og Birkninger af Tiden, som kand føre mig did) I den Tilstand, i de Omstændigheder, i de Sinds og Hiertes Følelser, som min Alder, mine graae Haar, min Erfarenhed, og til lige min naturlige, være sig fordervede eller uskyldige Egenkierlighed, allermindst kunde vente og ville. Men min Gud! du kiender dog den Sandhed der ligger i Skul, du agter dog paa et eensoldigt Dye og Hierte, du veed baade min Daarlighed og Uskyldighed, baade min Synd og min Oprigtighed, du skal og give Kraft at lide, bide, være stille og taalmodig, om mig, efter et langt høyere og værdigere Exempel, skulde bevises Ondt for Godt, og Had for Kierlighed, Ps. 109. Men hvad vil jeg klage? Intet, intet uden læt og taaleligt, er endnu vederfaret. Her er kun en Spaadom om det Tilkommende, hvis egentlige Bestaaffenhed altid skjuler sig for os Dødelige. Det vide vi allene til visse, at her er intet bestandigt for os, og ligesaa lidt som vi har her nogen blivende Sted, ligesaa lidt har vi og her bestandig Lykke og Vilkor. Saa er det lavet for os alle, men især for Lærere og Prædika-

dikantere. Vor Bilkor, vor Tid, vor Sted, vort Nade og Behag, og alle Livets Tilfælde, erhos os, i hver Alder, gemeenlig de største Forandringer underkastede. Vi kand gaae op som et Morgen-Lys, vi kand kaste fra os for en søye Tid, nogle klare Blus, vi kand af Lysnes Fader og Kilde øse saadanne Straaler, at andre en Stund kand være tilfreds, fornøiede og glade ved vort Lys, som Frelseren siger om Johannes, Ev. 5 C. Men førend Aftenen kommer, kand ditte Lys enten være udslukt eller henflyttet, og sadt paa en anden Lys-Stage. Karere har den Ære, at de kaldes Stjerner i Jesu Haand, Apoc. 1. Han har selv sadt disse Stjerner paa sin Kirkes Himmel, i den Kreds, iden Circul, i det Løb hvor han har fundet for godt og behaget. Han selv, som Solen, giver dem det Lys og Kraft, hvormed de skinne og virker. Han forordner, hvor længe deres Lys skal skinne, og hvor lang deres Løbe-Bane skal være. Han lader dem ofte gaae ned paa et Sted, for at gaae op paa en anden, ja ofte gandske udslukkes og forsvinde, for at tænde paa samme Sted en nye og klarere. Men hvad har vi Daarer herimod at sige? Han gjør det dog alt-

sammen

sammen vel, og udvælger alle Tider det Beste, endstønt det ikke altid synes, og smager os, som det beste. Jeg lagde Grundvold, siger Paulus, men en anden bygger derpaa, 1 Cor. 3. Men det er den samme viise og kjerlige Guld, som maa befæste baade Grundvolden og Ober-Bygningen? Har han ikke sin vise Dye og sin kjerlige Hensigt derudi? naar han, som efter Skriftens Ord, omstifter Tiderne for Verdens Riger, lader og Tidernes Tilstand for sit Raade-Rige omstiftes. Det har jo og saa været fra Rigets og Kirkens Begyndelse. Hvad vil vi derfor undre paa, om det endnu skeer, at en saaer, men en anden kommer ind i Høsten, at en planter, en anden oprykker, en bygger, en anden nedriver. Vi meener saa, vi indretter Sagen efter vor Tid, Smag og Indsigt, men her kommer andre Tider, andre Menneffer med andre Meninger, som kuldkaster igien alle vore Anslag og Anstalter. Saa er det gaaet med os Gamle, og saaledes vil det gaae siden med dem igien, naar de nu alting omhyndrende Unge selv ere blevne gamle. Eftertiden tager vist nok vort Partie, betaler den gamle Skuld, og hæbner med lige Erfaren-

hed, den Uret vi af de endnu Uerfarne Ik-
 der. En Daare, siger Salomon, kand
 giøre mange Ord, men han kand ikke vi-
 de, hvad som kand skee herefter, og hvo kand
 forkynde ham det Tilkommende? Eccl. 10.
 Bliuer derfor end vor billigste Forventelse,
 ofte kun et forsængeligt Haab, lønnes end
 vore beste Stjerninger ofte kun med Foragt
 og Banære: Ak! saa lader os kun være
 stille, og bie, som Job siger, alle vore
 Strids-Dage, indtil vor Omkiftelse kom-
 mer. Den kommer dog vist engang, der
 kommer Hevns-Dage og Betalingens Aar
 for Sions Trætte, heder det, Es. 34. Vær
 derfor, min Siel! stille for Herren, bie
 efter din Guld! Han skal føre din Sag
 for Dagen, og din Ret for Middags Ly-
 set. Af Herren er min Forventelse!
 Herren er min Klippe, min Frelse og min
 Ophøvelse. Men det er Tid at jeg slutter, og
 til sidste Afskæed endnu udbreder mit Hier-
 te, oplader min Mund, udstrækker og op-
 løfter mine Hænder.

a) I Tak. b) I Bøn. c) I Belsig-
 nelse. a) Takker jeg den kiære og mig baa-
 de fra gammel og nye Tid, uforglemmelige
 Korstkirkens Menighed, for all den God-
 hed og Kierlighed, mig af dem er beviset,

og sandelig, kunde jeg nogen Tid glemme den, da maatte glemme sig min høyre Haand, og mit eget Hierte domme mig uværdig til saa mange annammede Belgierninger. Nej, kiære Venner! Eders Navn og Huskommelse bliver mig stedse som en lugtende Balsom og udøst Salve, og endskjønt Tidens Fremgang og Omkiftelse kand læt føre mig og min Ringhed i Forsglemmelse, saa kand dog ingen Tid eller Tids Nyhed, føre Eder og Eders Kiærlighed af min Huskommelse. Jeg takker, og med hiertelig Taksigelse erindrer Eders Redebondhed til at høre, saa ofte jeg blev værdiget til at tale. Eders villige og talrige Forsamling til Ordets Hørelse af min Mund, gav mig Lyst og Liv til Ordets Forkyndelse for Eders Siel, saa at, HERren være lovet derfor! jeg i denne Post, hverken gjorde mit Embede nogen Tid med Fortrydelse, eller fandt Eder nogen Tid misfornøvede. Jeg takker tillige for alle andre Eders Godheds mange Bevits og Prøver, hvormed I har villet belønne mit Arbejde og forsyne min Nødtorftighed. Jeg har fundet iblandt Eder mangen ædelmodig Obadiah, mangen from og forstandig Obed-Edom, mangen gudsfryg-

tig

tig Anna, mangen mild og godgjørende
 Sunamitisk, ja mangt et Hierte kjerligt,
 barmhiertigt og velvilligt, baade efter og
 over Formue; Med et Ord: Jeg kand sige
 og takke med Davids Ord: Jeg har faaet
 nok og overflodig, (over min Fortieneste
 og Forventelse) af Eders Kierlighed. Min
 Gud! opfyld igien ald Eders Rødtørstige-
 hed efter sin Herligheds Rigdom i Christo
 Jesu! ham være Ære i all Ewigheid, A-
 men. Phil. 4. Men jeg kommer

b) Til min Afsteeds Bøn, som op-
 ofres til den Gud, der hører Bønner,
 hvorfor alt Kød skal komme til ham, som
 det heder, Ps. 68. Ham beder jeg her,
 for hans Menigheds Dyne, offentlig og
 hiertelig i Jesu Navn, om Forladelse,
 for all den Daarlighed, han har fundet i
 mine Bøye, Skrebelighed i mine Gier-
 ninger, Ureenhed i mine Hensigter, og
 store Mangler ved alle mine Idretter;
 Herre! hvo kand mærke, hvor ofte han
 feyler, forlad mig og min lønlige Brøst!
 Herre! gaa ikke til Doms med din Tie-
 ner, thi for dig lever ingen, som er ret-
 færdig! Ja min Gud! tugt du selv hver
 en Stel til Undervisning, som ved min
 Uforsigtighed kand være forarget! Leed du
 selv

selv hvert et Saar tilbage, som ved min
 Uagtsomhed kand være forvildet! Giv dem
 Naade at følge dit Ords Lys, men aldrig
 min Daarligheds Exempel! Vær du selv
 Dommer i Sielene til Sielenes Frelse!
 Dig bør Retfærdighed til, men mig mit
 Ansigtets Bluffel. Dan. 9. Men end og
 en Bøn til Menneſter, burde jeg vel ved
 denne Lejlighed erindre, nemlig en Bøn
 til mine Fiender og Modſtandere. Det
 er ſædvanligt, ja! end meere: Det er chri-
 ſteligt og nødvendigt, til Afſkeed, og før-
 end Døden bortriver os fra de Levendes
 Land, at tale til, og forlige ſig med dem;
 Forlig dig med din Modſtander, medens
 du er endnu med ham paa Beyen, befaler
 vor store Mæſtere os, Matth. 5. Men,
 Gud være Lov! jeg kand ſige det til hans
 Pris, at jeg ikke veed af nogen Fiende, jeg
 kiender ingen, i hele Verden, uden Dievelen,
 ſom jeg med Sandhed tør kalde min Fien-
 de. Og derſom jeg blandt Menneſter ſkul-
 de have nogle, mig ubekiendte og hemme-
 lige Fiender, ſom min egen Daarlighed
 og Uforſigtighed, efter menneſkelig Dom,
 med Rætte kand have opvagt mig, da be-
 der jeg dem herved alvorlig og hiertelig om
 Forladſe. Men findes der andre, ſom
 end

end ikke min Uforsigtighed, men allene de-
 res egen Ondskab og Fortrædelighed har
 gjort mig til Fiender, da maa de være det
 paa deres egen Regning og Bekostning,
 og jeg begterer ligesaa lidt at vide dem, saa
 lidt jeg skiotter om at forstyrre mit eget
 Hjertes Fred og Roelighed. Jeg er ond
 og af Hjertet fordærvet nok alligevel; Jeg
 vil ikke, ved Fienders Kundskab og Aaben-
 barelse, hverken blive værre, eller gjøre
 mig selv værre. Enhver Ben, som ikke
 vil bedrage og være Judas, maa advare
 sin Ben, om en forestaaende Ulykke, som
 kand afvendes; men ingen bør sige ham det,
 som tiener til intet, uden at forstyrre hans
 Fred og forverre hans Tilstand. I midler-
 tid forbarme sig Herren over alle Hade-
 fulde og rædde dem fra Døden! da en Fi-
 ende og Hader er for, ham, en Manddraber,
 og har ikke det evige Livs Haab, 1 Joh. 3.
 Han sammenbinde vore Hjertes i sin Kier-
 lighed, han hellige vor Vandring og Om-
 giengelse ved sand Kierlighed, at naar hin
 Evighedens Skue-Plads skal aabnes, hvor
 baade Troen og Haabet skal ophøre, vor
 fuldkomne og evig belønnede Kierlighed evig
 maa vedvare, 1 Cor. 13. Jeg vender mig
 derfor fra Fiender, som jeg (Guld være Lov)
 ikke

ikke Kiender, igien til Benner, og (Gudske Tak) til mange Benner i denne Bye, og især i denne Ekkelige Kors-Kirke Menighed, som jeg nu og til Slutning

c) Vil for HErren velsigne. Det var just Præsternes Sag og Embede i det gamle Testamente, at velsigne Folket. Det var den præstelige Velsignelse, som af HErren selv blev lagt i Arons Mund, og som endnu høres for Menigheden af hver Præstes Mund: HErren velsigne dig og bevare dig &c. Denne samme høye og guddommelige Velsignelse, som jeg saa ofte tilforn i hver Prædikken har lyset over Eder, Allerkiæreste Benner! skal nu og blive Summen af min Afskeds-Bøn og Slutnings Velsignelse over Eder. HErren være da med Eder! HErren velsigne eder, bevare Eder, lyse sit Ansigt over Eder, og give Eder Fred! Han velsigne Eders Kurve og Kieldere, Eders Handdel og Bandel, Eders Sejlads og Skibsfart, Eders Strømme og Bunde, Eders Indgang og Udgang! Han formeere Eders 10 til 100, Eders 100 til 1000de! HErren lade denne Bye og Menighed skyde saa faste Rodder under sig, saa vidlostrige og frugt bærende Grene over sig, at Bergen og Korskirken i Bergen, maatte som Sions Bierg, uafsladelig ligge smukt, staaei Floer, og være til Dagenes Ende, det gandske Lands Glæde! HErren især, og frent for alle jordiske Velsignelser, velsigne Eder med all aandelig Velsignelse i de himmelske gode Ting, i Chris

sto, Eph. 1. at I maatte vorderige paa Troe, paa Kundskab, paa Kierlighed, paa Trost, paa Kraft, udfyldes med all Guds Synde, og evig ene hans Arves herlige Rigdom, iblandt de Hellige og Herlige. HErren velsigne til den Ende den Elisæum, med dobbelt Aand og Gave, som I, af HErrens Forsyn, har faaet til bestandig Præst og Lærer! Han blive iblandt Eder, en Boanerges og Jordens Son, til Skræk for alle Haarde, en Levi og Trostens Son, til Husværelse for alle Bedrøvede, et Sandheds Lys og Vidne for alle Bildfarende, og et levende Exempel paa Saliggjorelles Bey, for alle som søge, følge og elske Benen, Livet og Sandheden.

HErren velsigne Eder alle tilhømmen i sit Høus, og i Eders Høuse, i Lid og i Eviighed! HErren velsigne dig Elskeligste Kors Kirke! i den korsfæstede evige Kierlighed! Han velsigne dig af Eion, og lade dig see Jerusalem's Gode, alle dine Lives Dage! HErrens Velsignelse være over Eder! Jeg velsigner Eder i HErrens
 Navn, AMEN.

